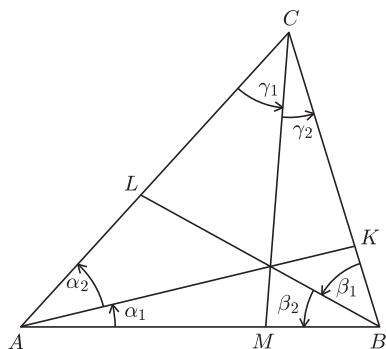

Rys. 1

Na najnowszym plakacie SEM widnieje dwanaście konfiguracji geometrycznych, których wspólną cechą jest to, że narysowane czerwone proste przecinają się w jednym punkcie (zob. okładka). W niniejszym tekście proponujemy cztery metody, które można wykorzystać do dowodu tej własności, jak również wskazówki ułatwiające ich zastosowanie.

- Rozwiązując zadania, których ilustrację stanowi pierwszy wiersz plakatu, warto pamiętać o tym, **kiedy na czworokącie wypukłym można opisać okrąg**.

Spójrzmy na środkowy z rysunków pierwszego wiersza plakatu (i również na rysunek 1). Aby wykazać, że proste MD , BK i CL przecinają się w jednym punkcie, należy zauważyć, iż punkt P , w którym przecinają się proste MD i BK , leży jednocześnie na okręgu opisanym na kwadracie $ABCD$ oraz na okręgu opisanym na kwadracie $AKLM$. Wówczas $\sphericalangle LPM = \sphericalangle LAM = 45^\circ$ (jako kąty wpisane oparte na tym samym łuku). Podobnie $\sphericalangle DPC = \sphericalangle DAC = 45^\circ$. Stąd $\sphericalangle LPM = \sphericalangle DPC$, czyli punkty L, P, C są współliniowe.

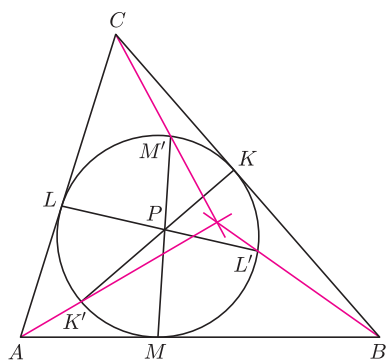

Rys. 2

- W kolejnych trzech zadaniach przydaje się **trygonometryczna wersja twierdzenia Cevy**, w której klasyczny warunek dotyczący długości wektorów jest zastąpiony przez warunek wiążący sinusy pewnych kątów: *jeśli w trójkącie ABC punkty K, L, M leżą odpowiednio na prostych BC, CA i AB , to proste AK, BL i CM przecinają się w jednym punkcie lub są równoległe wtedy i tylko wtedy, gdy*

$$\frac{\sin \alpha_1}{\sin \alpha_2} \cdot \frac{\sin \beta_1}{\sin \beta_2} \cdot \frac{\sin \gamma_1}{\sin \gamma_2} = 1,$$

gdzie kąty $\alpha_1, \alpha_2, \beta_1, \beta_2, \gamma_1, \gamma_2$ są kątami skierowanymi odpowiednio między półprostymi AB i AK, AK i AC, BC i BL, BL i BA, CA i CM oraz CM i CB (rys. 2).

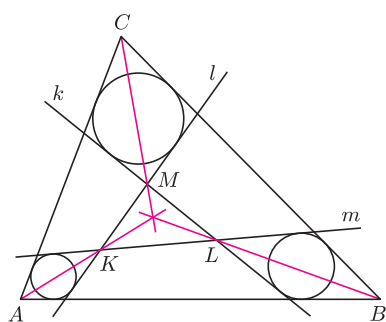
Rys. 3. K, L, M to punkty styczności, P – obrany dowolnie.

Spójrzmy teraz na środkowy rysunek drugiego wiersza plakatu (i rysunek 3). Aby wykazać, że proste AK', BL' oraz CM' przecinają się w jednym punkcie, wystarczy skorzystać z tego twierdzenia dla trójkątów AML, MBK, LKC, MKL i odpowiednio punktów K', L', M' oraz P . Tezę otrzymamy po kilku przekształceniach i uwzględnieniu równości kątów.

- Rozwiązanie zadań, znajdujących się na plakacie w trzecim wierszu, ułatwia następujący fakt:

*jeśli dwa trójkąty mają boki odpowiednio równoległe, to można je nałożyć za pomocą **jednokładności** lub przesunięcia.*

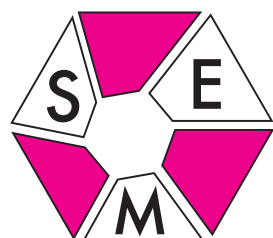
Spójrzmy na środkowy rysunek trzeciego wiersza plakatu (i rysunek 4). Przytoczony fakt wykorzystamy, aby wykazać, że proste AK, BL i CM przecinają się w jednym punkcie. W tym celu musimy znaleźć dwa trójkąty o odpowiednich bokach równoległych. Pierwszym z nich będzie trójkąt ABC . Drugi powstanie poprzez poprowadzenie stycznych do okręgu wpisanego w trójkąt KLM , równoległych do boków pierwszego trójkąta. Wykorzystując jednokładności o środkach w punktach K, L i M , należy zauważyć, że każdy wierzchołek nowego trójkąta leży na jednej z interesujących nas prostych AK, BL i CM .

Rys. 4. k, l i m są styczne do okręgów.

- Ostatnie trzy konfiguracje stanowią szczególne **przypadki twierdzenia Brianchona**: *w sześciokącie opisanym na okręgu główne przekątne przecinają się w jednym punkcie*, co ilustruje prawy rysunek ostatniego rzędu plakatu.

Powyższe twierdzenie zachodzi także, gdy kąty przy niektórych wierzchołkach sześciokąta mają miarę 180° . Dwa takie „zdegenerowane” przypadki – trójkąt i czworokąt – przedstawione zostały na plakacie. Narysujcie, jak będzie to wyglądało dla pięciokąta.

Joanna ZAKRZEWSKA